

הרב עמרם אופמן
מו"צ בד"ץ העדה החרדית, ירושלים

ביאור דברי האר"י בענין 'והחזיקו בכנף איש יהודי'

בגמרא שבת ל"ב ע"ב [כנגד ל"ב חוטי ציצית] אמר ר"ל כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים וח' מאות עבדים שנא' כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם.

בפירש"י בשכר הכנף יחזיקו בכנף עשרה אנשים מכל לשון הרי שבע מאות לשבעים לשון וד' כנפות יש הרי אלפיים ושמונה מאות.

ובפע"ח בסוף שער הציצית כתב וז"ל הזהיר בציצית משמשין לו לעתיד לבא אלף ות"ת עבדים והענין זה מספר הדרושים כי שם שר"י בו' הצרופים עולה אלף ות"ת דהיינו ו' פעמים ש' עולה אלף ות"ת ונשאר אותיות ד"י והנה ו' פעמים ד"י [84 = 6 x 14] גימטריא חנוך והסוד הוא כי זה ציצת של מטטרון כי הלוכש ציצית של מטטרון הוא בסוד עבד ושמשו לו עבדים כמנין אלף ת"ת.

ובהגהה שם אמר נתן שצ"ע שהאר"י היה דורש נגד הגמרא דאמר ב' אלפים ות"ת ונ"ל כי יש ט"ס בדברי האר"י וז"ל ב' אלפים ות"ת כי מטטרון שר הפנים עולה אלף עם הכולל וגם מטטרון בגימטריא שד"י ושם שד"י בו' צירופים הוא אלף ות"ת 1800 + 1090 = 2890 הרי ב' אלפים ות"ת והוא כפתור ופרח עכ"ל.

ובס' אמת ליעקב העיר דלשון שער המצוות סו"פ שלח אינו סובל פי' זה כאשר הרואה דו"ל שער המצוות בסוף פ' שלח ובדרוש שמות הספירות נתבאר מאמרם כל הזהיר במצות ציצית לעתיד לבא זוכה ומשמשין אותו אלף ות"ת עבדים ובארתי שם בענין צירופי שם שדי אשר בעולם היצירה. משמע דמפרש רק השד"י לבד שהם אלף ות"ת.

ובבל"י כתב מדנפשיה בתוס' ביאור וז"ל דמספר השי"ן אינו אלא אלף ות"ת לכן מצרף רז"ל חשבון אלף דמטטרון שר הפנים שהוא תיבת ד"י של שד"י

שהוא בגימטריא חנוך שהוא מטטרו"ן עצמו הרי ב' אלפים ות"ת – הארה מטטרו"ן [אלף] ומציצית שלו [1800] (אלף שמונה מאות) משד' ואלף מד"י. והוא כמו הכנף וקצת בתוס' ביאור.

ובהגהות בפ' שלח (אשכנזי) הביא בשם הגאון מוילנא וז"ל והגאון מוילנא תירץ כי ג' כונות יש בציצית כמבואר בפע"ח והם נגד ג"פ ציצת הכתובים בתורה וג"פ ציצית בגימטריא אלף ת"ת אך יש עוד כונה רביעית והוא כנגד כנף תכלת ולכן עם הכונה הד' הוא ד' פעמים כנף בגימ' ציצית שהוא כלל הכל דתכלת היא כל הכוונות שהוא שמות המרגלאן – וכנף עם תכלת בגימטריא אלף הם ביחד אלפים ות"ת – ובזמן התלמוד [צ"ל לעתיד לבוא] שהיו זהירים בתכלת נמצא שיש ב' אלפים ות"ת אך רבינו האר"י דבר בזה"ז שאין לנו תכלת ולכן כתב אלף ות"ת.

ובספר טועמיה חיים זכו ראיתי דברים מחודשים ואעתיק לשונו.

לכן אחז"ל ואני אומר שתיבת רז"ל הוא ר"ת לכן אמר רבינו זכרוננו לברכה ר"ל הרח"ו אומר שלכך כתב האר"י רק אלף ות"ת ולא כמו שכתוב בגמרא – ומבאר דפשט המקרא --- משמע שיחזיקו לעבדים לשמש לישראל ומנין להגמרא שכוונת המקרא שיהיו עבדים משמשים לישראל אך הענין מפני שהציצית הם ענין ציצית דמט"ט ומט"ט הוא עבד. והם בסוד שדי ובשם שדי רק אלף ות"ת ועיקר כוונת רבינו להורות מנין למדו חז"ל שהוא ענין עבדים – וכאן מגלה סודן של כל המספר ב' אלפים ות"ת אלף ות"ת המספר של שדי ואלף הגימ' שיש במטטרו"ן שר הפנים.

היוצא מכל הישועים הנ"ל שאלף ות"ת מרומז בש' דשד"י שהוא הציצית של מט"ט והאלף בשמו של מט"ט הרמוז בד"י של שדי שהוא בגימטריא חנוך – ולפי הגאון הוא ג' ציצית – רק אלף ות"ת, ובתכלת הכולל שאינו בזמן הזה יש אלפים ות"ת.

ואמנם עוד לאלוה מילין דברי המגיד מקוד'נין בספר רמזי ישראל [הדפסתי מחדש עם הגהות ובאורים על פתילת ישראל] והוא הגהות על פע"ח שכתב ע"ז וז"ל נראה כי מילת שד"י הם דינים וחשב האר"י השי"ן לבד בלא מילוי. כי כל

מילוי גימ' א-להים [פ"ו] ולכן בפיוט דר"ה [בסילוק קודם קדושה ליום א' דר"ה] שיצאו אלף ת"ת מליצי יושר כי האר"י כתב מליץ יושר הוא מט"ט ובאלו השין הם ח"י וויין [שכל שין ה"א ג' וויין] ונקרא ט"ט דמט"ט לכן הם מליצי יושר כי היושר הוא וא"ו [ועיין בזה בנצח ישראל למהר"ל מפראג פ"ח] – והנה נמצא כתוב כי מט"ט ראשו בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה. וי"ל ראשו הוא מ' ורגליו הם בין [בעשיה] והבריאה והעשיה הם נוקבא וחושך – אבל היצירה בעצמה הוא הטט – והט"ט הוא האלף ושמונה מאות – ולכן עיקר המליץ יושר הוא רק אלף ושמונה מאות והם ט"ט דמטט. וע"ש שהם המרגלאן וקשיטי כלה. וגם משמע מדברי המגיד שעיקר הט"ט בשי"ן הם אלף ושמונה מאות וזה שחשב האר"י. אמנם המ' ורו"ן דמטטרו"ן שהוא בריאה ועשיה שהם חושך לא חשבם והם תשולם האלף שחסר וכ"ז צריך ביאור – ונראה לשלב דברי המגיד והגר"א דג' ציצית שאפשר להמשיך היום הם ט"ט דמטטרו"ן והם גם עכשיו מליצי יושר אבל בלא תכלת א"א לדחות החיצונים ולכך א"א להמשיך מהמ' ורו"ן שהם החיצונית דמט"ט [בסוד ר"מ רימין מצא תוכו אבל ט"ט קליפתו אותיות רו"ן] והם מרומזים בחושך, דבריאה ויצירה א"א להמשיך – אבל לעת"ל המרגלאן וקישוטי כלה שהוא התכלת שהיא המלכות נוקבא ומאיר אור אבא אור החכמה יוכלו להמשיך ג"כ מבריאה ועשיה שהם נוק' ויתגלה גם הכנף ותכלת שהם בגימטריא אלף – והיינו שיתגלה כל גוף מט"ט ואז יהיו אלפיים ות"ת. וממילא משולב בזה גם דברי הרבנים האחרים דגוף מט"ט לא נתגלה – והארתו הוא יד שהיא אלף ות"ת – היינו רק השי"ן שהוא ט"ט – והיא היצירה והוא הלבן וגופו שלימותו שהוא הד"י בגימטריא חנוך והוא התכלת והוא הבריאה והעשיה מ'וריו ותגלה לעתיד לבא ולכך רו"ל שהוא האריז"ל גילה עכשיו רק סוד אלף ות"ת וכולם ביחד לדבר א' נתכוונו.

היוצא לנו מזה שהתכלת הוא כללות הציצית לפי דברי הגר"א והוא הקישוטין והמרגליון שמכינים את הכלה ליחוד, וכמו שכתב המגיד. (וכמו בכל יחיד כגון בשבועות מכינים כבר המרגלאין ותכשיטים כמה שבועות קודם כדא' בזוהר כמו כן בכללות היחוד כשיתגלה משיח כבר צריך להכין המרגולין ותכשיטים לפני

זמן הגאולה וממילא מ"ש האר"י דהתכלת יתגלה בזמן המשיח אבל מ"מ קישוטי הכלה מתחיל בזמן קרוב להגאולה.)

באמת יש התעוררות גדולה בענין התכלת – אע"פ שאין להכריע בוודאות מ"מ כמו שאחר חורבן ביהמ"ק עד זמן האמוראים שהאיר אור המקדש הלכו בתכלת וכמו כן בסוף יומא שמאיר הארת ביהמ"ק דלעתיד ותרעין דחכמתא נפתחו בשנת ת"ר ותרעין דחכמתא הוא יסוד אבא שמביא התכלת כידוע מהחידושי הרי"ם שמזמן הנ"ל יש תיקון לפגם היסוד מהאי טעמא יש מקום גדול להדר אחר התכלת והרי זה זריז ונשכר ומה שרואים אדרבה התגברות החיצונים כבר האריכו בזה הרמח"ל והרב משה דוד ואלו שגדלותם זו ביטולם כנר לפני כיבויו והרע אוכל עצמו וכמו שאמרו חז"ל מני וביה לישדיה ביה אבא [נרגיה] שהקרדום עצמו שהורסת הרע, נבנה מהרע עצמו. ומ"מ נרמז במילת אבא שאור אבא שהוא אור החכמה מאיר גם עכשיו.

וצריך בזמן הזה משנה זהירות להנצל מכל גדלות הרע בין בתאות ובין בהשקפות – שהם אחרי לבבכם ואחרי עיניכם מינות ותאות וכח התכלת שאם הוא באמת התכלת עפ"י תורה מסייע לזה והשי"ת יעזרנו לקיים מצותיו כהלכה.